

Jogi rovat
Világunk és Elveink III.

Előző cikkünk végén az igazságosság és méltányosság polgári jogi alapelveinél hagytuk abba. Valóban, nincs üdítőbb a polgári jog ezen szépséges, humánus, emelkedett, erkölcsi támaszt nyújtó alapelveit felhívni mai cudar és romlott világunkban. Remélve azt is, hogy társadalmi életünkben és jogrendszerünkben ezen elvek még a mi életünkben újra teret nyernek.

Mielőtt a következő alapelvekhez továbblépünk, tegyünk egy kis kitérőt a fenti alapelvek mentén. Vannak olyan élethelyzetek, melyeket a jog sem szerződésenként, sem kártérítésként nem tud kezelni, mégis „igazságtalan és méltánytalan” lenne, ha semmilyen jogi következmény nem fűződne hozzájuk. A magánjog művelői erre a magatartásra az utaló magatartás, vagy a régi magyar jog szerint: a biztatási kár fogalmat használják. A régies kifejezés, biztatási kár, jobban megragadja az élethelyzetet, azaz károsodás, mely a másokba vetett bizalomból áll elő. A tétel elméletét még a háború előtt dolgozták ki, központi gondolata szerint: a másokba vetett bizalom érték, a mások magatartásához igazodás a polgári jogi kapcsolatokban szükséges, ezért az ilyen, bizalomra épülő magatartások – a megszabott feltételek fennállása esetén – védelemben részesülnek, így az igazságossági, méltányossági eszme nem csorbul. A biztatási kár esete mind a gazdasági szférában, mind a magánszemélyek között előállhat. Először nézzük meg a biztatási kár főbb eseteit magánszemélyek között:

A legfontosabb az ún. házassági ígéret körébe tartozó esetek. Ha a házassági ígéret komoly, vagy legalább komoly szándék látszata kíséri, a házasságkötés előkészítése körében vállalt költségek megtérítését az esküvő elmaradása esetén alappal lehet kérni. Ilyen eset volt, amikor a felek kapcsolata alapján a leány szülei az esküvő időpontját kitűzték, közölték az általuk vállalt kiadásokat, és a leendő férj hallotta ezeket a kijelentéseket, bár nem reagált rájuk. Alaptalan ugyanakkor a követelés, ha bármely körülményből a házassági ígéret alaptalansága, komolytalansága következik, ilyen eset volt pl., amikor a házas férfival kapcsolatot hosszabb ideig fenntartó nő hitte – alaptalanul – azt, hogy a férfi miatta elválik és őt elveszi. Tehát önmagában a hosszabb kapcsolat vagy annak intenzív, elmélyült volta sem alapozza meg a önmagában a jóhiszeműséget.

Másik jellemző eset, amikor a munkavállalónak új munkaviszony létrehozatalát ígérik, a munkavállaló korábbi munkaviszonyát megszünteti, de az új munkaviszonyt vele nem hozzák létre. Ilyen esetben a munkavállaló a munkaviszony megszüntetéséből előállt indokolt kárai megtérítését követelheti.

A gazdálkodók, cégek között a legfontosabb esetkör, ha egy szereplő azt a látszatot kelti, hogy szerződést akar kötni, de az végül nem jön létre. A biztatási kár érvényesítésének fontos korlátja ugyanakkor, hogy a valamely üzletben, befektetésben való részvétel reményében saját döntés alapján végzett tevékenység (előkészületek, befektetés) költsége biztatási kárként nem követelhető. Ezt meghaladóan, ahogy az üzleti élet minden területén, itt is érvényesül az a szabály, hogy a vállalkozó, az üzletember megfelelő gondossággal kell eljárjon, szerződés-kötésben való megalapozatlan bizakodás esetén a károkat nem háríthatja üzleti partnerére. Nézzünk most néhány példát a biztatási kár eseteire. Ha a megrendelő határozott vevői igényeket (méret, anyag, színek megnevezése, teljesítési határidő megjelölése) közöl levélben, és a vállalkozónak indokolt költségei keletkeztek, kára megtérítését igényelheti. Más adott esetben a megrendelő szerződés-kötés nélkül rendelt meg tervezési munkát. A felek előtt a munka sürgőssége ismert volt. A tervet a tervező a körülményekből következően indokolt módon elkészítette, de azt a megrendelő utóbb át nem vette, így végzett munkája és indokolt

költségei erejéig kártalanítást igényelhetett. Másik eset, ha a megrendelő utasítja a tervezőt, hogy a terv kapcsán egyeztessen a kivitelezővel, mely felhívásra a tervező eljár, költségeket visel, végül a megrendelő visszavonja a megrendelést. Konkrét perben merült fel az a tényállás is, amikor a beruházó felvonulási épületeket építtetett a kivitelezővel, melyek utóbb – a beruházó döntése miatt – feleslegessé váltak. A kivitelező indokolt költségei erejéig bízattási kár címén kártalanításra volt jogosult.

Összefoglalva tehát, olyan esetekben kötelezheti a bíróság a „bízattó” magatartást tanúsító személyt kártalanítás fizetésére, ha a bízattó személy szándékos magatartásával, pl. ígéretével, a másik jóhiszemű személyt cselekvésre készíti, melyből a cselekvőnek – saját hibáján kívül – kára keletkezik. *(folytatjuk)*

dr. Wertán Balázs ügyvéd, Pomáz

iroda címe: Huszár u. 17.

www.wertan.hu T: 525-455; 30/6196-496